

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษากิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แล้วนำมาจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมการสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาดังกล่าว พร้อมทั้งศึกษาถึงปัญหาการดำเนินกิจกรรมการสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย การเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร การสร้างเครื่องมือเพื่อรวบรวมข้อมูล และเสนอวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

- 1) กลุ่มครูใหญ่
- 2) กลุ่มครู
- 3) กลุ่มกรรมการศึกษา
- 4) กลุ่มประชาชน

กลุ่มตัวอย่างประชากรทั้ง 4 นี้ ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 428 โรงเรียน ใน 16 อำเภอ โดยสุ่มโรงเรียนแบบกลุ่ม (cluster sampling) มาร้อยละ 25 ของโรงเรียนในแต่ละอำเภอเพื่อให้เกิดการกระจายกลุ่มตัวอย่างอย่างทั่วถึง ได้จำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 111 โรงเรียน แล้วใช้บุคคลต่อไปนี้ของแต่ละโรงเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูใหญ่ ครู กรรมการศึกษา และประชาชน อย่างละ 1 คน เป็นประชากรกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย รวมทั้งสิ้น 444 คน

ในการวิจัยศึกษาวิเคราะห์เอกสาร ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างโรงเรียน จากโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง 111 โรงเรียน มาเป็นจำนวน 30 โรงเรียน โดยให้ กระจายอยู่ในแต่ละอำเภอ อำเภอใดที่มีโรงเรียนตั้งแต่ 5 โรงเรียนขึ้นไป จะสุ่มมา 2 โรงเรียน และอำเภอที่มีโรงเรียนต่ำกว่า 5 โรงเรียน จะสุ่มตัวอย่างมา 1 โรงเรียน (ดูภาคผนวก หน้า 216-222)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ก. วิธีการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบศึกษาวิเคราะห์เอกสารที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสารงานวิจัย ตลอดจนบทความ และวารสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
- 2) ศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสารคู่มือบริหารโรงเรียนประถมศึกษา เล่ม 1 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และยังคงศึกษาจากบันทึกการประชุมกรรมการการศึกษา พร้อมทั้งสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูใหญ่ กรรมการการศึกษา และประชาชน ตลอดจนขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา
- 3) จัดสร้างแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบศึกษาวิเคราะห์เอกสาร เสร็จแล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิช่วยตรวจสอบและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขแล้วนำมาให้อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมกับผู้วิจัยในการพิจารณาปรับปรุงให้แบบสอบถามดังกล่าวสมบูรณ์ครบถ้วนก่อนที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

ผู้ทรงคุณวุฒิมีจำนวน 10 ท่าน คือ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา คัมภีรปกรณ อาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ อินลาวัณย์ รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ ผู้ช่วยคณบดี คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตรายอดย์ อาจารย์ภาควิชาบริหาร-
การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และอาจารย์ใหญ่โรงเรียนสาธิต-
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายมัธยม)

5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนานจิตร สุคนธ์ทรัพย์ อาจารย์ภาควิชา
บริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ คุปรัตน์ อาจารย์ภาควิชาอุดม-
ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

7. อาจารย์ สวัสดิ์ จงกล อาจารย์ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุ-
ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

8. อาจารย์ มนัส รัตนติลก ณ ภูเก็ท ศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการ-
การการประถมศึกษาแห่งชาติ

9. อาจารย์ กฤษณา โอภาสวัฒนา หัวหน้าฝ่ายแผนพัฒนา กองนโยบาย
และแผน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

10. อาจารย์ อรุณี สุขสุข นักวิชาการศึกษา กองวิชาการ สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ข. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับ
ครูใหญ่ และครู ให้เป็นผู้ตอบ 1 ชุด และแบบสัมภาษณ์สำหรับให้ผู้ช่วยวิจัยไปสัมภาษณ์
กรรมการศึกษา และประชาชน อีก 1 ชุด รวมเป็น 2 ชุด ซึ่งมีลักษณะของแบบสอบถาม
เช่นเดียวกัน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพของ
ผู้ตอบ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับ ความคิดเห็น
ที่มีต่อกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา
8 กิจกรรม เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale)

สำหรับตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา 8 กิจกรรม เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) โดยมีเกณฑ์การพิจารณาเลือกตอบแบ่งเป็น 5 ระดับ แต่ละข้อผู้ตอบแบบสอบถาม หรือผู้ให้สัมภาษณ์ต้องตอบ 2 ครั้ง ครั้งแรกประเมินสภาพที่ปฏิบัติจริง ครั้งที่สองประเมินสภาพที่ควรปฏิบัติ

เกณฑ์การพิจารณาเลือกตอบมี 5 ระดับ ได้กำหนดระดับคะแนนเป็น 4,3,2,1,0 แต่ละหมายเลขมีความหมายดังนี้

- 4 หมายถึง ปฏิบัติมากที่สุด หรือควรปฏิบัติมากที่สุด
- 3 หมายถึง ปฏิบัติมาก หรือควรปฏิบัติมาก
- 2 หมายถึง ปฏิบัติปานกลาง หรือควรปฏิบัติปานกลาง
- 1 หมายถึง ปฏิบัติน้อย หรือควรปฏิบัติน้อย
- 0 หมายถึง ไม่ได้ปฏิบัติเลย หรือไม่ควรปฏิบัติเลย

คำถามในตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้เรียงลำดับกิจกรรมโดยมีจำนวนคำถาม ดังนี้

ก. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกรรมการศึกษา	แบบสอบถามมีคำถาม	7	ข้อ
	แบบสัมภาษณ์มีคำถาม	7	ข้อ
ข. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสมาคมและมูลนิธิ	แบบสอบถามมีคำถาม	8	ข้อ
	แบบสัมภาษณ์มีคำถาม	7	ข้อ
ค. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญ	แบบสอบถามมีคำถาม	7	ข้อ
	แบบสัมภาษณ์มีคำถาม	7	ข้อ
ง. การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน	แบบสอบถามมีคำถาม	7	ข้อ
	แบบสัมภาษณ์มีคำถาม	7	ข้อ

จ. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิษย์เก่าที่เด่น และวันศิษย์เก่า	แบบสอบถามมีคำถาม	7	ข้อ
	แบบสัมภาษณ์มีคำถาม	5	ข้อ
ฉ. กิจกรรมส่งเสริมการศึกษานอกโรงเรียน	แบบสอบถามมีคำถาม	5	ข้อ
	แบบสัมภาษณ์มีคำถาม	5	ข้อ
ช. กิจกรรมค่านการประชาสัมพันธ์	แบบสอบถามมีคำถาม	6	ข้อ
	แบบสัมภาษณ์มีคำถาม	6	ข้อ
ข. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนศึกษา	แบบสอบถามมีคำถาม	5	ข้อ
	แบบสัมภาษณ์มีคำถาม	4	ข้อ
	แบบสอบถามมีคำถามรวม	52	ข้อ
	แบบสัมภาษณ์มีคำถามรวม	48	ข้อ

สำหรับตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) โดยมีเกณฑ์การพิจารณาเลือกตอบแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้กำหนดระดับคะแนนเป็น 4,3,2,1,0 แต่ละหมายเลขมีความหมายดังนี้

4	หมายถึง	เป็นปัญหามากที่สุด
3	หมายถึง	เป็นปัญหามาก
2	หมายถึง	เป็นปัญหากลาง
1	หมายถึง	เป็นปัญหาน้อย
0	หมายถึง	ไม่เป็นปัญหา

คำถามในตอนที่ 3 มีข้อความทั้งหมด 12 ข้อ เท่ากันทั้งแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

ส่วนแบบศึกษาและวิเคราะห์เอกสารที่ผู้วิจัยจะศึกษาจากบันทึกรายงานประชุมกรรมการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา 30 โรงเรียนมีเรื่องต่าง ๆ ที่จะศึกษากังต่อไปนี้

1. จำนวนกรรมการศึกษา
2. จำนวนครั้งในการจัดประชุมกรรมการศึกษาต่อปี
3. จำนวนกรรมการศึกษาที่มาประชุม
4. วิธีบันทึกรายงานการประชุม
5. เรื่องที่ประชุม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ออกหนังสือขอความร่วมมือจากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ เพื่อขอให้ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอเป็นผู้ช่วยวิจัยออกไปดำเนินการเก็บข้อมูลยังโรงเรียนกลุ่มที่สุ่มตัวอย่างได้โดยดำเนินการดังนี้

1. แจกแบบสอบถามให้ครูใหญ่ในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างตอบ 1 ฉบับ และสุ่มตัวอย่างครูผู้สอนในโรงเรียนดังกล่าวมา 1 คน เพื่อตอบแบบสอบถามอีก 1 ฉบับ ในทุกที่ 1
2. สุ่มตัวอย่างกรรมการศึกษาของโรงเรียน และประชาชนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างมาอย่างละ 1 คน แล้วดำเนินการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามทุกที่ 2

ผู้วิจัยได้ไปชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ช่วยวิจัยทุกอำเภอด้วยตนเอง ก่อนที่ผู้ช่วยวิจัยจะออกไปดำเนินการดังกล่าวข้างต้น

สำหรับการวิเคราะห์เอกสารบันทึกรายงานการประชุมกรรมการศึกษานั้น ผู้วิจัยได้ไปศึกษาเอกสารที่โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 โรงเรียนที่สุ่มได้ ในท้องที่ 16 อำเภอ ด้วยตนเอง

แบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 444 ฉบับ ได้รับคืนจำนวน 444 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 เป็นฉบับที่สมบูรณ์จำนวน 435 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.97 ของแบบสอบถามทั้งหมด ดังปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ส่งไปและได้รับคืน

กลุ่มตัวอย่าง ประชากร	ส่งไป	ได้รับคืน	ร้อยละ	แบบสอบถาม ที่สมบูรณ์	ร้อยละ
ครูใหญ่	111	111	100	107	96.90
ครู	111	111	100	106	95.50
กรรมการศึกษา ประชาชน	111	111	100	111	100
รวม	444	444	100	435	97.97

การวิเคราะห์ข้อมูล

- ก. ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามและผู้ให้สัมภาษณ์ในตอนที่ 1 ใช้วิธีหาค่าร้อยละ และเสนอเป็นตารางมีคำบรรยายประกอบ
- ข. ตรวจสอบให้คะแนนแบบสอบถามแต่ละฉบับทุกข้อในตอนที่ 2 และตอนที่ 3 และรวมคะแนนตามที่ยุ้ตอบแบบสอบถามประเมินมา
- ค. หาค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบ ที่ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินมาเป็นรายข้อทั้ง 2 ด้าน คือ สภาพที่ปฏิบัติจริง และ สภาพที่ควรปฏิบัติ ในตอนที่ 2 และตอนที่ 3 โดยใช้สูตรดังนี้

ค่าเฉลี่ย ไข่อูกร¹

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

$$\bar{X} = \text{ค่าเฉลี่ย}$$

$$\sum fx = \text{ผลรวมของผลคูณระหว่างความถี่กับคะแนนความ
คิดเห็น}$$

$$N = \text{จำนวนความถี่ทั้งหมด}$$

ง. หากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินมาเป็นรายข้อ โดยใช้สูตรดังนี้

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ไข่อูกร²

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{N} - \left(\frac{\sum fx}{N}\right)^2}$$

$$S.D. = \text{ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน}$$

$$\sum fx = \text{ผลรวมของผลคูณระหว่างความถี่กับคะแนนความ
คิดเห็น}$$

$$\sum fx^2 = \text{ผลรวมของผลคูณระหว่างความถี่กับกำลังสองของ
คะแนนความคิดเห็น}$$

$$N = \text{จำนวนความถี่ทั้งหมด}$$

จ. สำหรับการศึกษาวិเคราะห์เอกสารบันทึกรายงานการประเมินผลการศึกษา
นั้น ผู้วิจัยได้หาความถี่และค่าร้อยละในเรื่องต่าง ๆ ตามแบบที่กำหนด แล้วเสนอเป็น
ตารางมีคำบรรยายประกอบ

¹ ประคอง กรรณสุต, สถิติศาสตร์ประยุกต์สำหรับครู, พิมพ์ครั้งที่ 6
(กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2522), หน้า 40-41.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 51.